

kultúra fékezhetetlen sebességvágógyát, tettelegességét és elsősorban barbarizmusát.

TÁRNOK ATTILA

(Afrikai útinapló, magánkiadás, 2006, 272 oldal, ármegejelölés nélkül)

Egy zöldfülű antropológus kalandjai, fordította Varró Zsuzsa, Typotex Kiadó, Budapest, 2006, 216 oldal, 2500 Ft)

WLADIMIR KAMINER –
OLGA KAMINER:

A nagy szovjet fazék

„Az orosz konyha fogásai [...] egyetlen célt szolgálnak: hogy gyorsan megtöltsék a gyomrunkat. A kényeztetésre inkább a szovjet konyha volt hivatott nálunk, a totalitarizmus emé inycsiklandó vívmánya. Fél évszázadon át csalták ki a Szovjetunió tizenöt köztársaságának legjobb ételreceptjeit, hogy aztán egyetlen hatalmas nemzeti konyhában olvasszák össze őket: a csipős kaukázusi, a fokhagymás ukrainjai, az egzotikus ázsiai, az egészséges balti fogásokat” – e szavakkal mutatja be Wladimir Kaminer legújabb könyvének tárgyát, a „totalitárius konyhát” (hogy a mű eredeti címére utaljunk). A Németországban élő és alkotó, nem

mellékesen orosz származású író szerint választott hazájában, legalábbis bizonyos körökben, mindennek nagy divatja van, ami orosz. Ezt bizonyítja a szerző elbeszéléskötetének, az *Orosz díszkónak* a sikere is, és első pillantásra ez ad magyarázatot arra, miért érdemes manapság orosz, pontosabban (poszt)szovjet szakácskönyvvel előrukkolni a német piacon.

Aki azonban találkozott már Kaminer írásaival, az tudja, hogy itt nem pusztán a magyar médiavilágban megszokott, elsősorban bankszámlahízlalásra szolgáló, már-már kötelező gyakorlatként űzött szakácskönyvkiadásról van szó: *A nagy szovjet fazék* szervesen illeszkedik a szerző műveinek sorába. Egyfajta „önéletrajzi szakácskönyvvel” van dolgunk, melyben nagyobb szerep jut a terítékre kerülő tagköztársaságoknak (illetve az író hozzájuk fűződő élményeinek), mint maguknak a recepteknek. Előéletként rövid betekintést kapunk az adott ország történetébe és étkezési kultúrájába – természetesen Kaminer ironikus, erősen torzító szemüvegén keresztül. A fő fogás minden esetben egy-egy személyes ihletésű karcolat (csupán ízeletítőként a címek közül: *Bogyók és medvék, Droz Üzbegisztánból, Öt tyúk a tejfölben*), melyek a novelláskötekek töredékességét, anekdotikussá-

gát, önéletrajzi jellegét idézik. Végetül, mondhatni desszertként, maguk a receptek várnak a vállalkozó szellemű olvasóra, aki nem érzi teljesen az életet, amíg nem kóstolta az azerbajdzsáni bárányküküt, a lett nyúlajtot, az ukrán borscsot vagy a tatár nomádlevest. Kevésbé elszántaknak pedig ott a jól bevált recept: végy egy üveg jégbehűtött vodkát, kenyeret, savanyúuborkát és heringet...

Kaminer (szakács)könyve tehát kifejezetten szórakoztató darab; a magyar olvasónak amúgy is érdekes és hasznos szembesülnie a szovjet utódállamok sorsával, s nem utolsósorban gasztronómiájával. Az utóbbit illetően azonban könnyen támadhat némi hiányérzetünk, mert míg a tagköztársaságok jellemzésénél egészen üdítő az írói játékoság és a szarkasztikus stílus, addig a különböző népek konyháinak esetében akár torzító, félrevezető is lehet – lásd a krumplit is krumplival evő fehéroroszokat. Ez persze betudható a szerzői szándéknak, ám ebben az esetben el kell fogadnunk, hogy a könyv inkább irodalmi, mintsem kulináris érdemekkel bír. Szintén különös, hogy bár Kaminer a könyvet feleségével, Olgával együtt jegyzi, az utóbbi kézjegyet nem könnyű felfedezni a kötetben: a karcolatokban a férj (egyéb munkáiból ismert) nézőpontja dominál. Olgának, bár ez nem derül ki egyértelműen, bizonyára az ételleírások megszővegezés-

sénél juthatott szerep. Ami mintha akarva-akaratlanul azt sugallná, hogy az asszonynak a konyhában a helye (csak nem ez volna az a bizonyos *Küche totalitär?*).

A nagy szovjet fazék végső soron olyan, mint „az egyik legrégebbi orosz specialitás, a rasztegaj, egy négyszögletes, kihajtogatható tésztabatyu, amelynek minden sarkában más-más töltelék van”. Bár novellásokotként, receptgyűjteményként, kulturális és gasztronómiai kalauzsként önmagában aligha állná meg a helyét, mindezt egybegyúrva egészen ízletes elegyet kapunk, ami garantáltan nem fogja megfeküdni a gyomrunkat. Legfeljebb a nagyétkeek kissé éhesek maradnak utána.

PÁPAY GYÖRGY

(Fordította Almássy Ágnes, *Helikon Kiadó, Budapest, 2007, 232 oldal, 2490 Ft*)

P. P. APRISKO:

Az orosz filozófia története

Jóllehet az orosz filozófia kapcsolata a nyugati hagyománnyal a 19. századig meglehetősen felületes volt (talán csak Lomonoszov természetfilozófiája keltett érdeklődést a felvilágosodás korában), mára nemcsak az európai, de az egyetemes filozófiatörténet jelentős gondolkodói telje-